

การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้
เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Development of a Curriculum Based on the Concept of Peer-to-peer Intellectual Coaching with Experiential Learning to Strengthen the Ability to Build a Professional Learning Community

เอกรัฐ ทุงอ้วน^{1*} และมนสิข ลิทธิสมบุญ²

Ekarat Thoongoun^{1*} and Monsit Sitthisomboon²

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

First Author, E-mail: Ekaratspm37@gmail.com

Corresponding Author, E-mail: monasits@nu.ac.th

Received: 2025-7-15; Revised: 2025-10-26; Accepted: 2025-10-31

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการออกแบบหลักสูตร (2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร (3) ทดลองใช้หลักสูตรกับครูกลุ่มตัวอย่าง และ (4) ประเมินผลหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างคือครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จำนวน 30 คน ที่สมัครเข้าร่วมการพัฒนาโดยสมัครใจ (volunteer sampling) เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร แบบประเมินทักษะการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และแบบประเมินหลักสูตรตามกรอบการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick Model) ข้อมูลวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ) และสถิติอนุมานแบบ one-sample t-test เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ผลการวิจัยพบว่าครูผู้เข้าร่วมยังขาดทักษะการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบางด้าน โดยเฉพาะด้านการสะท้อนผลการปฏิบัติและการสร้างภาวะผู้นำร่วมหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 8 ด้าน ได้แก่ ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ โครงสร้างเวลา สื่อ และการประเมินผล โดยมีกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ การวางแผนร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง และการสะท้อนคิดและประเมินผล หลังการใช้หลักสูตร ครูมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เท่ากับ 81.33 (S.D. = 6.27) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(29) = 3.42, p < .05$) และมีค่าขนาดอิทธิพลระดับปานกลาง ($d = 0.62$) การประเมินหลักสูตรในด้านปฏิบัติการ การเรียนรู้ พฤติกรรม และผลลัพธ์ โดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.58, S.D. = 0.48$) ผลการวิจัยชี้ว่าหลักสูตรดังกล่าวสามารถพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปขยายผลในบริบทสถานศึกษาอื่นได้

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน, การเรียนรู้เชิงประสบการณ์, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

This research employed a Research and Development (R&D) design aimed at developing a curriculum based on the peer-coaching approach integrated with experiential learning to enhance teachers' abilities in building Professional Learning Communities (PLCs) in basic education. The research was carried out in four phases: (1) studying fundamental information for curriculum design, (2) developing and validating the curriculum, (3) implementing the curriculum with volunteer teachers, and (4) evaluating the curriculum's effectiveness. The sample consisted of 30 volunteer teachers under Phrae Primary Educational Service Area Office 1. Research instruments included the developed curriculum, its implementation manual, a PLC competency assessment form, and an evaluation form adapted from the Kirkpatrick model. Descriptive statistics (mean, standard deviation, percentage) and an inferential one-sample *t*-test were employed to compare posttest scores with a 75% benchmark.

The results showed that:

1. Teachers initially lacked PLC-related competencies, particularly in reflective practice and shared leadership.
2. The developed curriculum comprised eight components: background, principles, objectives, content, learning activities, structure, materials, and evaluation, implemented through four stages—planning together, exchanging knowledge, coaching and mentoring, and reflection and evaluation.
3. After implementation, teachers' mean PLC competency score was 81.33 (S.D. = 6.27), significantly higher than the 75% criterion at the .05 level ($t(29) = 3.42, p < .05, d = 0.62$).
4. The curriculum evaluation revealed that teachers' satisfaction and learning outcomes across all four Kirkpatrick levels were rated at the highest level ($M = 4.58, S.D. = 0.48$).

The study concludes that the peer-coaching and experiential learning-based curriculum effectively enhances teachers' professional learning community competencies and can be applied in broader educational contexts.

Keywords: Curriculum Development, Peer Coaching Concept, Experiential Learning Concept Building a Professional Learning Community

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชากรในแต่ละประเทศโดยการตั้งปณิธานเพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาจึงมีบทบาทในการพัฒนาคนและสังคม อีกทั้งเป็นกุญแจหลักที่จะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนโลก เพื่อนำมวลมนุษยชาติไปสู่ความไพบูรณ์และความเป็นปึกแผ่นของสังคมโลก (John and Son, 2009, p. 1-2) เครื่องมือในการเตรียมความพร้อมคนไทยในศตวรรษที่ 21 จะต้องเรียนรู้ในลักษณะ

สหวิทยาการ (Interdisciplinary) และจะต้องมีความรู้รอบตัวอื่นๆ ด้วย โดยมีจุดเน้น คือ 1. การสอนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นเชิงสหวิทยาการของวิชาแกนหลัก และ 2. สร้างโอกาสที่จะประยุกต์ทักษะเชิงบูรณาการข้ามสาระเนื้อหาและสร้างระบบการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based) (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558: 36-38 สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555, น. 6-21) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่าสาระวิชามีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อให้มีชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชาควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าของนักเรียนเอง โดยครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้โดยวิชาแกนหลักจะนำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหา เชิงสหวิทยาการ โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดคล้องทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้ 1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ 3. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ

การเรียนรู้แต่ในวิชาเพียงอย่างเดียววันนั้นไม่เพียงพอ ดังนั้นการศึกษาจะต้องเป็นกลไกในการสร้างเสริมองค์ความรู้แล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับเรื่องการเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพรวมไปถึงคนไทยจะต้องมีทักษะการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรมใหม่ (Learning and Innovation Skills) หมั่นฝึกฝนพัฒนาตนเอง เรียนให้เกิดทักษะ เรียนโดยการปฏิบัติ (Learning by Doing) เพื่อให้เกิดทักษะและนวัตกรรม ดังนั้นสมาคมวิชาชีพครูต้องร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษวิชาชีพครูมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลผู้เรียน มีจิตวิญญาณความเป็นครู รวมทั้งสามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะนิสัย/พฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการดำรงชีวิต และมีความเป็นพลเมือง นับเป็นสิ่งที่ท้าทายนักการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่จะมีส่วนในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาชาติให้บรรลุผล

การพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูนั้นอาจทำได้หลายวิธี แต่แนวทางหนึ่งในการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา คือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เนื่องจากชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการรวมตัวการรวมกลุ่มของผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการบริหาร การจัดการเรียนการสอนพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือ PLC เป็นนวัตกรรมของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยเป็นความร่วมมือร่วมใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเป้าหมายเดียวกันคือ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกัน จนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แต่จากการศึกษารายงานผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณภาพและห้องเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ขาดความรู้ ความเข้าใจในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ขาดที่ปรึกษา ขาดผู้เชี่ยวชาญที่จะให้ความรู้ในเรื่องการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และมีความเชื่อว่า เมื่อเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการแล้ว นโยบายเกี่ยวกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพก็จะเลิกตามผู้บริหารระดับสูง (รายงานผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณภาพ และห้องเรียนคุณภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1, 2566) ทั้งนี้หัวใจสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้กระบวนการ PLC ประสบความสำเร็จได้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องหนุนเสริมโดยการเป็นที่ปรึกษาให้บุคลากรครูมีกำลังใจและ แรงผลักดันในการทำงานร่วมกัน

รวมถึงสามารถชี้แนะทิศทางขับเคลื่อนกระบวนการได้เพื่อให้ กระบวนการ PLC มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ดังนั้นในการพัฒนาความสามารถการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารและครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่นการประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การใช้ระบบพี่เลี้ยง การโค้ชและการจัดการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จากการศึกษาทบทวนเอกสาร และผลการวิจัยของฉวีวรรณ ท่าไม้สุข (2558: 6) เรื่อง การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ พบว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เป็นกระบวนการร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนร่วมวิชาชีพโดยร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติใช้พื้นฐานการช่วยเหลือกันและกัน ในการทำงาน ไตร่ตรองสะท้อนความคิดพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นแนวคิดที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญของประสบการณ์ การสะท้อนคิด และการเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ กระตุ้นใหญ่เรียนเปิดรับประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ๆ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาพัฒนาครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแพร่ เขต 1 เพื่อให้ครูมีความรู้ ทักษะ และเจตคติในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานสากล สอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้อันจะส่งผลให้เกิดคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อทดลองและศึกษาผลการใช้หลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อประเมินหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

กระบวนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การทดลองและศึกษาผลใช้หลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทดสอบหลังการทดลอง (One Group Posttest Only Design)

4. การประเมิน หลักสูตรตามแนวความคิดโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการประเมินหลักสูตรโดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพททริก ประกอบด้วยด้านปฏิกริยา (Reflection Evaluation) ด้านการเรียนรู้ (Learning Evaluation) ด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) ด้านผลลัพธ์ (Result Evaluation) การดำเนินตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฯ ทั้ง 4 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับความสามารถที่จำเป็นต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการพัฒนาหลักสูตรเสริมกับผู้ทรงคุณวุฒิ

แหล่งข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 5 คนมีคุณสมบัติในการคัดเลือก ดังนี้

1) สำเร็จการสอนระดับปริญญาเอก

2) มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การศึกษาวิจัย และการให้บริการวิชาการไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งอธิบายวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านหากติดภารกิจผู้วิจัยขออนุญาตสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

2. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เครื่องบันทึกเสียงและสมุดสำหรับจดบันทึก

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามวันเวลาที่ได้รับการนัดหมาย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์พร้อมขออนุญาตบันทึกเสียง และบันทึกข้อมูลลงในสมุดจดบันทึก

4. นำความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสารมาสังเคราะห์สร้างข้อสรุปเพื่อกำหนดขอบข่ายและลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ (Scope and Sequence) ในการพัฒนาหลักสูตรฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 4 ประเด็น คือ ปัจจัยความสำเร็จในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ข้อพึงระวังในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สภาพปัจจุบันในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการสร้างความยั่งยืนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาร่างหลักสูตร

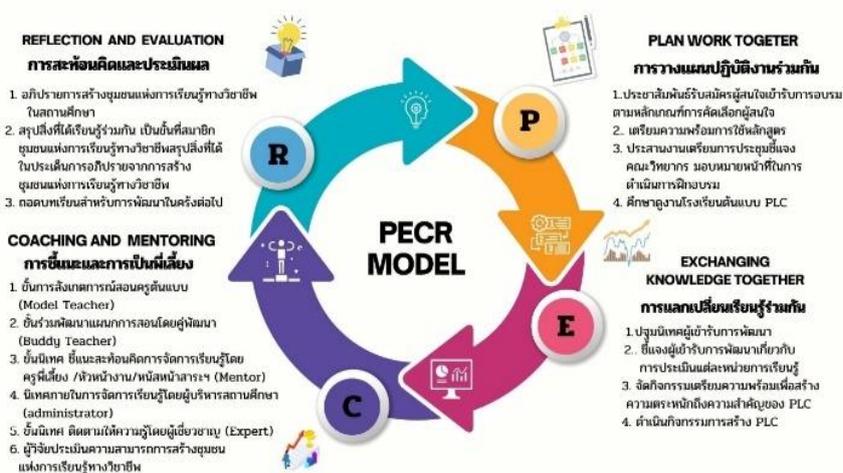
ขั้นที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

ขั้นที่ 3 การศึกษานำร่องเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ก่อนนำไปทดลองใช้จริงในสถานการณ์จริง

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงและแก้ไข หลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การยกร่างหลักสูตร

ผู้วิจัยนำแนวคิดการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning cycle) ของคอล์บ (Kolb, 1984) มาสังเคราะห์ได้รูปแบบกระบวนการพัฒนา PECA ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาระหว่างการปฏิบัติงาน โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ขั้นการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน (Plan work together) ระยะที่ 2 ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Exchanging knowledge together) ระยะที่ 3 ขั้นการชี้แนะและการเป็นที่ปรึกษา (Coaching and Mentoring) ระยะที่ 4 ขั้นการสะท้อนคิดและประเมินผล (Reflection and Evaluation) แสดงขั้นตอน PECA Model ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบ PECA Model

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองและศึกษาผลการใช้หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรตามแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Posttest Only Design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จำนวน 938 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ที่มีความสนใจในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยวิธีการการสุ่มตัวอย่างโดยอาสาสมัคร (Volunteer sampling) จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตร ประกอบด้วย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1.1 หลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 คู่มือการใช้หลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.2.1 แบบประเมินทักษะการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการทดลองใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการด้วยกระบวนการ PECR มาพัฒนา โดยดำเนินการพัฒนาออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

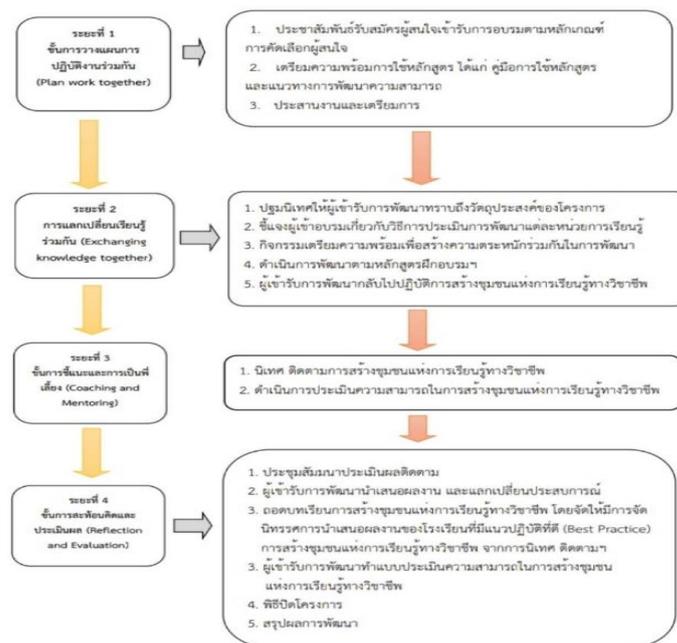
ระยะที่ 1 ขั้นการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน (Plan work together) จำนวน 5 วัน

ระยะที่ 2 ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Exchanging knowledge together) จำนวน 5 วัน

ระยะที่ 3 ขั้นการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) จำนวน 30 วัน

ระยะที่ 4 ขั้นการสะท้อนคิดและประเมินผล (Reflection and Evaluation) จำนวน 30 วัน

โดยผู้วิจัยสรุปวิธีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ออกเป็น 4 ระยะ ดังแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการพัฒนาตามหลักสูตร 4

4. แบบแผนการทดลอง การวิจัยเพื่อการใช้หลักสูตรครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบหลัง (One Group Posttest Only Design) (สมนึก หงษ์ยี่ม, 2564: 33) วัดหลังการทดลอง ดังนี้

การสุ่ม	กลุ่ม	ทดสอบก่อน	สิ่งทดลอง	ทดสอบหลัง
-	E	-	X	O ₂

E หมายถึง กลุ่มที่ใช้ในการทดลอง

X หมายถึง การดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร

O₂ หมายถึง การประเมินความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหลังการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรตามแนวคิดได้ช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

ครูในกักต้งานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ที่มีความสนใจในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยวิธีการการสุ่มตัวอย่างโดยอาสาสมัคร (Volunteer sampling) จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลหลักสูตร

(1) แบบประเมินปฏิภริยา

(2) แบบประเมินการเรียนรู้

(3) แบบประเมินพฤติกรรม

(4) แบบประเมินผลลัพธ์

3. การดำเนินการประเมิน

(1) สร้างแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ทและให้ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยมีเกณฑ์ระดับประสิทธิภพหลังการพัฒนาดังนี้

5 หมายถึง ครูมีประสิทธิภพอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง ครูมีประสิทธิภพอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง ครูมีประสิทธิภพอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง ครูมีประสิทธิภพอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง ครูมีประสิทธิภพอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนใช้เกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ครูมีประสิทธิภพอยู่ในระดับ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ครูมีประสิทธิภพอยู่ในระดับ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ครูมีประสิทธิภพอยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ครูมีประสิทธิภพอยู่ในระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ครูมีประสิทธิภพอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ถ้าคำนวณค่าเฉลี่ยแต่ละข้อได้ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก

(2) นำแบบประเมินหลักสูตรที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาความสอดคล้องเหมาะสมของข้อคำถาม

โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ยอมรับ ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2546: 117)

(3) ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินหลักสูตรฯ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย 4 ตอน ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรฯ พบว่า การเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ
 1) การสร้างค่านิยม พันธกิจ และวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การสร้างทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) การสร้างภาวะผู้นำ 4) การสร้างชุมชนกัลยาณมิตร 5) การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฯ ดังนี้

2.1 หลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วยความเป็นมาของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างระยะเวลาของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมของหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ดำเนินการจัดกิจกรรมเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน ระยะที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ระยะที่ 3 การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ระยะที่ 4 การสะท้อนคิดและประเมินผล

2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการใช้หลักสูตรฯ อยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้หลักสูตรฯ ผลการประเมินความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนำเสนอตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ผู้ประเมินคนที่ 1 (คะแนนเต็ม)		ผู้ประเมินคนที่ 2 (คะแนนเต็ม)		ผู้ประเมินคนที่ 3 (คะแนนเต็ม)		โดยรวม (คะแนนเต็ม)	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
1. ความสามารถในการสร้างค่านิยมพันธกิจ และวิสัยทัศน์ร่วมกัน	12.86 (16)	ดี	13.16 (16)	ดีเยี่ยม	13.03 (16)	ดีเยี่ยม	13.01 (16)	ดีเยี่ยม
2. ความสามารถในการสร้างทีมร่วมแรงร่วมใจ	13.50 (16)	ดีเยี่ยม	12.86 (16)	ดี	13.30 (16)	ดีเยี่ยม	13.22 (16)	ดีเยี่ยม
3. ความสามารถในการสร้างภาวะผู้นำ	13.03 (16)	ดีเยี่ยม	12.87 (16)	ดีเยี่ยม	12.87 (16)	ดี	12.92 (16)	ดี
4. ความสามารถในการสร้างชุมชนกัลยาณมิตร	14.23 (16)	ดีเยี่ยม	13.50 (16)	ดีเยี่ยม	14.13 (16)	ดีเยี่ยม	13.96 (16)	ดีเยี่ยม
5. ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	13.03 (16)	ดีเยี่ยม	12.87 (16)	ดี	13.30 (16)	ดีเยี่ยม	13.07 (16)	ดีเยี่ยม
รวม	66.65 (80)	ดีเยี่ยม	65.26 (80)	ดี	66.63 (80)	ดีเยี่ยม	66.18 (80)	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ย 66.18 มีระดับคุณภาพดีเยี่ยม

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ประเด็นการประเมิน	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p
1. ความสามารถในการสร้างค่านิยม พันธกิจ และวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4	16	12	13.01	0.48	11.42*	0.00
2. ความสามารถในการสร้างทีมร่วมแรงร่วมใจ	4	16	12	13.22	0.46	14.64*	0.00
3. ความสามารถในการสร้างภาวะผู้นำ	4	16	12	12.59	0.48	6.66*	0.00
4. ความสามารถในการสร้างชุมชนกัลยาณมิตร	4	16	12	13.96	0.42	25.63*	0.00
5. ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	4	16	12	13.07	0.43	13.51*	0.00
* p < .05 รวม	16	80	48	65.85	4.01		0.00

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังการใช้หลักสูตรฯ ครูมีความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

4. ผลการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการประเมินหลักสูตรพบว่า ผลการประเมินหลักสูตรของครูการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฯ ทั้งด้านปฏิบัติการ ด้านการเรียนรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านผลลัพธ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.48)

อภิปรายผล

ผลการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 2 – 4 ดังนี้

1. หลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างระยะเวลาของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมของหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ดำเนินการจัดกิจกรรมเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน ขั้นตอนที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนที่ 3 การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนคิดและประเมินผล ซึ่งหลักสูตรมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ คู่มือการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะกระบวนการสร้างหลักสูตรที่มีการพัฒนาตามขั้นตอนการพัฒนาที่ถูกต้อง โดยเริ่มจากการศึกษา การวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรฝึกอบรม แนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครู แนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและด้านการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนจัดให้มีการถอดบทเรียนโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา เพื่อนำหลักการมาพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556) ที่สรุปว่าการพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีผู้นำหรือผู้เชี่ยวชาญและมีความสามารถในการ พัฒนาหลักสูตร ต้องมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องดำเนินการอย่างเป็นระเบียบแบบแผน ต่อเนื่องกันไปตั้งแต่การวางจุดมุ่งหมายไปจนถึงการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตร รวมถึงเอกสารหลักสูตร เนื้อหาวิชา การทดสอบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการจัดกิจกรรมจะต้องสร้างขึ้น ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ

2. ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้หลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูมีผลการประเมินความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้ง 5 ด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม คะแนนเฉลี่ย 66.18 และมีความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้านที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พัฒนาขึ้นตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ถูกต้องและมีการนำไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะและบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนที่จะนำผลจากการทดลองมาปรับปรุงและพัฒนาจนสามารถนำไปใช้กับครูกลุ่มตัวอย่างจึงทำให้ครูการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้มากขึ้นซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุธิดา การิมิ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์โดยใช้แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาของครูประถมศึกษาพบว่า คุณครูที่เข้าร่วมวิจัยจำเป็นต้องมีการปรับปรุงสมรรถนะทางด้านการออกแบบการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาและบางสมรรถนะมีผลคะแนนเฉลี่ยทั้งที่ลดลงและคงเดิม และโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ที่เอื้อให้ผู้สอนรวมกลุ่มเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาทางวิชาชีพ การให้ความร่วมมือกับเพื่อนครูในระดับชั้นเดียวกันเพื่อพัฒนาผู้เรียน

3. ผลการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรของครูการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฯ ทั้งด้านปฏิภิกิริยา ด้านการเรียนรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านผลลัพธ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.48) ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะหลักสูตรได้ผ่านกระบวนการพัฒนาที่ถูกต้องตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ กิจกรรมที่ใช้ในการอบรม ระยะเวลา สถานที่ที่ใช้ในการอบรม และวิทยากรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินโครงการตามรูปแบบของโดนัลด์ แอล เคิร์กแพทริก (Donald L. Kirkpatrick) ว่าการฝึกอบรมเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมได้เพิ่มพูนประสบการณ์ด้านความรู้ ความเข้าใจ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเจตคติเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ นิสดาร์ก เวชยานันท์ (2559) ได้สรุปไว้ว่า การเกิดการส่งผ่านความรู้สามารถประเมินได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม ทั้งพฤติกรรมในด้านการทำงาน การคิด และทักษะต่าง ๆ ในการทำงาน ซึ่งถ้าเทียบในระดับของการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมโดยใช้โมเดลของ Kirkpatrick แล้วการประเมินในระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีผลต่อองค์กรหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมจะเทียบได้กับการประเมินในส่วนของ การถ่ายโอนความรู้

องค์ความรู้จากการวิจัย

1. หลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการฝึกอบรมให้ครูมีความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เนื่องจากหลักสูตรนี้จะช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเกิดความสามารถในการสร้าง PLC ทั้ง 5 ด้านได้แก่ 1) การสร้างค่านิยม พันธกิจ และวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การสร้างทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) การสร้างภาวะผู้นำ 4) การสร้างชุมชนกัลยาณมิตร และ 5) การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2. กิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้มีอยู่ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน (Plan work together) 2) ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Exchanging knowledge together) 3) ขั้นการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) 4) ขั้นการสะท้อนคิดและประเมินผล (Reflection and Evaluation) โดยกิจกรรมทั้ง 4 ขั้นตอนนี้จะ เป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติตามหลักสูตรอันจะส่งผลให้การใช้หลักสูตรประสบผลสำเร็จ จนเกิดความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้

สรุป

หลักสูตรตามแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู โดยกำหนดองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรไว้ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความเป็นมาของหลักสูตร (2) หลักการและเหตุผล (3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (4) เนื้อหาของหลักสูตร (5) กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร (6) โครงสร้างระยะเวลาการพัฒนา (7) สื่อการเรียนรู้ (8) การวัดและประเมินผลโดยดำเนินการเป็น 4 ระยะ คือ (1) ขั้นการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน (Plan work together) (2) ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Exchanging knowledge together) (3) ขั้นการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) (4) ขั้นการสะท้อนคิดและประเมินผล (Reflection and Evaluation) โดยมุ่งหวังพฤติกรรมของครูหลังจากการใช้หลักสูตรจะช่วยให้ครูเกิดความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในสถานศึกษาอันจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฉวีวรรณ ท่าไม้สุข. (2015). *การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2013). *การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. วิพรินทร์.
- นิสดารก์ เวชยานนท์. (2016). *การบริหารทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มมูลค่า* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2003). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ ...). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2012). *การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สมนึก หงส์อิม. (2021). *สุขภาพเชิงพุทธกับการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์* [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย].
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1. (2566). *รายงานประจำปีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 2566*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2015). *แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุธิดา การมี. (2017, 17 พฤศจิกายน). *การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา*. สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2018, จาก <http://oho.ipst.ac.th/edp-creative-problem-solving1/>

อังค์วรา วงษ์รักษา, ปริญญา มีสุข, และ ทิพยวิมล วังแก้วหิรัญ. (2022). ปัจจัยความสำเร็จและผลลัพธ์ในการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสภา. *วารสารปัญหาวิจัย*, 14(2), 245–258.

John, P., & Son, R. (2009). *Learning and development in modern education*. Oxford University Press.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.